

kakor je bilo do sedaj. Vrh tega mora biti — zaradi sklepov okrajnega šol. sveta — vsaka šola naročena na »Zvonček«, »Popotnik«, in »Slov. Šolsko Matico«. Nabiranje za »Učiteljski sklad« se je začelo že lanskega leta, a napreduje še vedno slabo; do konca tega meseca mora biti vse plačano. — Predsednik Kelc je nato predaval o »Slovanstvu in njegovi bodočnosti s posebnim ozirom na šolstvo«. Predavanje je bilo sprejeto z velikim odobravanjem ter se mu je podpredsednik tovariš Trčak zahvalil še posebej v imenu društva. Ko se je sklenilo, da se prihodnje zborovanje vrši pri Sv. Frančišku Ksav., zaključil predsednik, zahvaljujoč se na potrpežljivosti in trudu navzočnikov, v vsakem oziru zanimivo in živahno zborovanje.

Srednješolski vestnik.

† Celjsko gimnazijsko vprašanje. Sestavila in razposlala se je spomenica, v kateri se je natančno utemeljila zahteva Slovencev po samostojni višji gimnaziji s slovenskim poučnim jezikom v Celju. Čas bi bil, da bi storili naši slovenski državni poslanci v tej zadevi kakšen korak. Osobito je dolžnost poslanca Savinjske doline dr. Korošca in pa v Celju nastanjenega dr. Benkoviča, da zainteresirata svoj klub za celjsko gimnazijsko vprašanje in da v prilog tej naši želji nastopita tudi v parlamentu. Izgovarjati se pač ne moreta, da bi o vsej zadevi ne bila poučena in če nič ne storita, da bo videlo, da imamo poslance samo za to, da se plazijo za vlado in nemški klerikalci na kolenih in si upajo zatajiti vsako našo narodno zahtevo.

† Šolska imenovanja na Hrvaškem. Za ravnatelja na bjelovarski gimnaziji je imenovan tamošnji profesor in začasni upravitelj dr. D. Trbojevič, za ravnatelja na senjski realni gimnaziji pa je imenovan tam. profesor in začasni upravitelj Ernest Paschera.

Politiški pregled.

* Deželni zbor hrvaški je po poročilu poslanca dr. Šurmina sprejel predlog, da se odpravi celibat učiteljev.

* Vsesplošno oboroževanje. V prihodnjih petih letih bodo evropske velesile izdale za oboroževanje 46 milijard, in sicer: Avstro - Ogrska 4:5, Nemčija 10, Italija 3:5, Rusija 12, Francija 8 in Anglija 8 milijard. — Kaj bi se lahko s tem denarjem napravilo na socialnem in kulturnem polju!

* Volitve v istrski deželni zbor. Istrski deželni zbor je vlada razpustila. — Kakor poročajo iz Trsta, se bodo vršile v Istri nove volitve šele meseca maja ali junija tega leta.

* Za civilno poroko v Italiji. Laška vlada je vložila predlog, po kateri hoče dati prednost civilni poroki pred cerkveno, in grozi duhovnikom, ki bi poročali, preden se zakon sklene po stanovskem uradu, s kaznimi od 200 do 1000, če pa to večkrat store, od 400 do 2000 lir. Brez kazni pa duhovniki ostanejo, če stanovski urad zakon prej legitimira, preden razsodi sodnik.

Kranjske vesti.

—r— Regulacija učiteljskih plač na Kranjskem. »Tagespost« poroča iz Ljubljane: Trdi se, da namerava dežela regulirati učiteljske plače tako, da se ustanove 4 plačilni razredi po 1600, 1900, 2200 in 2600 kron in s triletnicami po 80 kron. Zdaj se vrše še pogajanja z vlado, ki se kakor se trdi, zavzema za plačilne razrede po 1600, 2000, 2400 in 2800 kron in za triletnice po 100 K. — »Slovenec« pravi, da se je informiral na merodajnem mestu in zvedel, da je vest »Tagespost« brez vsake podlage. — Gotovo je, kolikor vemo mi, da se bodo plače regulirale! Kako — tega danes še ne moremo povedati. Učiteljske organizacije so vztrajno na delu. Zaupajte jim!

—r— Kletarski tečaj v Črnomlju priredi kranjska kmetijska šola na Grmu dne 13. in 14. februarja t. l. Na tečaju se bo predavalo o trgatvi, kipenju mošta, o pravnem ravnanju z moštom in vinom, o sestavi vina. Nadalje tudi o čiščenju in filtriranju vina, kakor tudi o ravnanju z volnini vini. Predavanja bodo v zvezi s praktičnimi vajami v kleti. Ker bo udeležba z ozirom na praktične vaje omejena, se pripusti k tečaju le omejeno število udeležnikov, katere se bode izrecno sprejelo. Za udeležbo se je glasilo po dopisnici najzadnje do 16. t. m. pri ravnateljstvu kmetijske šole na Grmu (pošta Kandija — Kranjsko).

—r— Kaj je z nadzornikom Simonom? Krajni šolski svet v Trziču poroča:

* To predavanje o priliki priobčimo. U r e d n.

»Za novo šolsko zgradbo je bilo poslanih 13 načrtov. V presojo teh je bila izvoljena posebna komisija, sestojala iz predsednika primarija in deželnega poslanca dr. Gregoriča, tajnika deželnega stavbnega urada nadsvetnika Klinarja, c. kr. okr. šolskega nadzornika Maierja, arhitekta p. Anzelma Wernerja in predsednika krajnega šolskega sveta župnika Potokarja.« — Čudno se nam zdi, da so ob sestavi te komisije prezrli nadzornika Simona, pod katerega področje spada vendar Trzič. Ampak Simona so potisnili v kraj in so šli po Maierja v Ljubljano. To je vendar razžaljivo zapostavljanje, ki bi ga nadzornik Simon ne smel kar tako vtakniti v žep. Nadzornik Maier pa se je pokazal — kolegialnega! Saj smo vedno pravili, da se Simonu kot nadzorniku ne bo dobro godilo. Ako nam ni verjel, nam pa sedaj verjame.

Goriške vesti.

—g— Nova mestna šola v Gorici. Na zadnji seji občinskega sveta je bil sprejet načrt za novo šolsko poslopje v ulici Caterina Percotto, ki bo stalo 45 tisoč kron. Tako dobe naši laški someščanje zopet novo učilnico, slovenski davkoplačevalci v mestu smemo plačevati le razne doklade in podobne »sladkosti« — drugo dobe pa Italijani.

—g— »Slovenska šola«. V nedeljo dne 1. februarja, se je vršil v Trziču v restavraciji »International« ustanovni občni zbor društva »Slovenska šola«. Društvo si je stavilo za nalogo, da uredi vse potrebno, da se ustanovi v Trziču prepotrebna slovenska ljudska šola. Zborovanje je bilo jako dobro obiskano. Zborovanju je predsedoval g. Grgolič, govori-la sta tudi dr. Rybač in dr. Vilfan. V društvo se je vpisalo nad 50 članov. Med prebivalstvom vlada za to društvo veliko zanimanje, in upati je, da doseže v kratkem svoj vzvišeni namen v prid tržiških Slovencev in v prid slovenskemu narodu.

Tržaške vesti.

—t— Südmarka v Škedenju pri Trstu ima v svoji skupini 25 članov. Na svojem občnem zboru so izvolili v skupinski odbor med drugimi sledeče »pristine« Nemce: Hajdušek, Sluga, Krajger.

—t— O pokojnem Antonu Valentiču piše »Edinost«: Žal nam je, da ne moremo vseh dokazov ljubezni in spoštovanja, ki jih je hvaležno ljudstvo podalo pokojnemu Antonu Valentiču ob njegovi smrti, opisati tako, kakor bi bil zaslužil ta vzorni mož. Že v Trstu se je zbrala pred hišo žalosti velika množica. Videli smo zastopnika magistrata, asesorja Novaka, nadzornika Matejčiča in Nekermana, več slovenskih poslancev, mnogo bivših kolegov pokojnikovih (obeh narodnosti), intimnih njegovih prijateljev in celo vrsto drugih spoštovateljev. Spremljali so pokojnika do blizu openske ceste, kjer so gostje posedli v kočije in se je nadaljevala žalostna vožnja do obeliska. Tu so sprejeli Openci z žalostjo svojega bivšega vzornega učitelja in velikega dobrotnika. V izpovedu je bilo naravnost ogromno število domačinov in žalovalnih gostov iz mesta, okolice, s Krasa in tudi iz oddaljenih krajev. Zlasti učiteljsva je bilo veliko, a vsem se je izražalo na obrazu, da prisostvujejo z vso dušo temu žalnemu slavlju. V cerkvi in na pokopališču je pevalo društvo »Zvon« žalostinke; bil je to zadnji izraz hvaležnosti soustanovitelju in podpiratelju tega društva, zadnji pozdrav nekdanjemu navdušenemu pevcu. — Govoril pa mu je zadnji pozdrav ob grobu gospod šolski ravnatelj in deželni poslanec Stefan Ferluga. Slavil je pokojnika kot uzornega učitelja, vestnega vzgojevalca mladine, zvestega tovariša in prijatelja, širitelja pouka o racionalnem kmetijstvu, značajnega moža in zvestega sinu slovenskega naroda. S pretresljivimi besedami se je poslovil govornik od pokojnika in vsega ljudstva. Govor je bil tako pretresljiv, da se niti najpostavnejši možje niso mogli ubraniti solz. V tem hipu se je obračalo splošno najgloblje sočutje v žalost potopljeni rodovini, ki jo je pokojnik tako iskreno ljubil, da moremo reči, da so redke rodovine, v katerih bi vladala taka po ničemer kaljena harmonija, kakor v Valentičevi. In če jo more sploh kaj utolažiti po tem hudem udarcu, naj ji vsi ti neštevilni dokazi najresničnejše ljubavi in spoštovanja pomagajo preko teh najgrenkejših ur. — Na grobu pokojnega Valentiča pa klije cvetka nevenljive hvaležnosti vseh, ki jim je izkazoval dobrote s svojim blagoslovljenim delovanjem. Nemiljiva čast njegovemu spominu!

Istrske vesti.

—i— Dve novi laški šoli v Istri. Istrski deželni odbor je Legini ljudski šoli v Sv. Jakobu na Merezigah in v Chiusiju na

Lošinju podeželi. Potrebe za to seveda ni čisto nobene, ker sta te dve šoli le pollaščevalnici ondotnega hrvaškega ljudstva.

—i— Nove šole v Pulju. Te dni so v Pulju pričeli z zidanjem poslopja za držav. nemško realko in državno nemško deklisko šolo. Stroški so proračunjeni na en milijon kron. Vsa znamenaja kažejo, da so gospodje na Dunaju trdno prepričani, da je Pulj skozinskoz pristno nemško mesto, zato tudi tu o kakšni hrvaški državni šoli ne more biti govora. Realka bo seveda stala precej prazna kakor sedanja, na kateri maturira vsako leto 8—10 dijakov. Sploh se iz vsakoletnega števila dijakov opaža, da so tukajšnje srednje šole nekaka domena privilegiranih slojev. Seveda je tudi nemški učni jezik mnogo vzrok na dijaški suši tukajšnjih srednjih šol. Gimnazija in realka bi se gotovo napolnili, če bi se nastanili paralelni razredi s hrvaškim učnim jezikom vsaj do četrtega razreda. V tem oziru bi bilo že čas kaj storiti.

Koroške vesti.

—k— Boj za šolstvo, predvsem za ljudsko šolo je postal posebno hud in oster na Koroškem. — Šolsko vprašanje je stopilo sedaj v deželi popolnoma v ospredje in je eno najaktualnejših kulturno-politiških vprašanj na Koroškem. Kakor znano, je izdelal dr. Steinwender za Koroško šolsko reformo baje po vzorcu solnograške šolske reforme, ki je vse prej kot napredna. S to reformo se ubija ljudsko šolstvo, s to reformo se nudi prilika izobrazbe samo gmotno boljšim učencem, otroci ubožnejših pa imajo komaj priliko, da se nauče brati in pisati, kar potem zopet lahko pozabijo. In to reformo, ki je napravila že dolgo trnjevo pot, so nemški naprednjaki sprejeli. Kako bi se označil ta kulturni škandal koroške dežele pravilno in po zaslužnju, ni težko uganiti. V tem boju prebivalstva nižjih slojev v deželi za svoje šole in za izobrazbo svojih otrok je priskočilo na pomoč zatiranim društvu »Freie Schule«. To društvo je sicer nemško, toda ravno v tem vprašanju zasleduje zgolj kulturne namene in upamo tudi, brez razlike narodnosti. To društvo je izdalo na tisoče krožnic, ki temeljito pobijajo dr. Steinwendrovo koroško šolsko reformo in ki jasno kažejo, kaj hočejo doseči nasprotniki ljudske izobrazbe in v kateri tabor so zašli takozvani nemški naprednjaki. Poleg tega je prirédilo to društvu devet velikih shodov v prilog razvoju koroškega ljudskega šolstva. Ti shodi so se vršili v Celovcu, v Beljaku, v Spitalu, v Velikovu, na Beli, v Volšperku, v Trgu, v Št. Vidu in v Trziču in so bili povsod nepričakovano številno oibskani. Na teh shodih se je stavilo nemške naprednjake pred alternativo, da se pokažejo res kot taki, ali pa da izjavijo, da so vsaj glede tega vprašanja že v klerikalnem taboru. To bodo pokazali nemško-napredni deželni poslanci pri glasoivanju za šolsko reformo. Da se ubijajo s to reformo pred vsem Slovenci na Koroškem, ni treba še posebno omenjati. Znano je, da ima dr. Steinwender za slovensko ljudsko šolo na Koroškem vedno le eno oko, in še to slabo vidi. Dalje se je poudarjalo na shodih, da je odpor proti tem napadom na ljudsko šolo narodnostna in socialna dolžnost vsega zavednega prebivalstva. Zastopniki Koroške se pozivljajo, da se oproste diktature dr. Steinwenderja in dajo prebivalstvu, davkoplačevalcem to, kar jim v urejeni državi po vsej pravici tudi gre. In to zahtevamo tudi Slovenci na Koroškem.

Splošni vestnik.

NAPREDEK SLOVENCEV V KULTURNEM OZIRU.

Po ljudskem šteju iz leta 1910. je bilo na našem jugu analfabetov: med Nemci 4·15 %, med Slovenci 15·40 %, med Italijani 17·42 odstotkov in med Srbohrvati 63·67 odstotkov. Ako uvažujemo, da so Nemci na našem jugu večinoma sami uradniki, potem se ni čuditi, da so analfabeti v njih vrstah tako maloštevilni. Če torej izznamemo Nemce, ki pravzaprav itak ne pridejo v poštev, ker na našem jugu nikjer ne tvorijo avtohtnega prebivalstva, stojimo Slovenci na jugu v prosvetnem oziru na prvem mestu, ker je med nami samo 15·40 odstotkov nepismenih ljudi. — Leta 1910. je bilo na avstrijskem jugu 94·43 odst. Nemcev, 81·74 Italijanov, 79·31 odst. Slovencev in 35·48 odst. Srbohrvatov, ki so znali čitati in pisati, dočim je bilo leta 1900. pismenih 88·61 % Nemcev, 71·06 % Italijanov, 65·67 % Slovencev in 24·00 odstotkov Srbohrvatov. Slovenci smo torej v zadnjem desetletju napredovali glede pismenosti za 13·46 odst. in izkazujemo potemtakem med vsemi narodi na tem polju največji napredek, ker so Srbohrvati napredovali samo za 11·48 odst., Italijani samo za 10·68 odst., Nem-

ci pa celo samo za 5·82 odstotkov. — Zanimivo je tudi odstotno razmerje pismenih in nepismenih v posamnih življenjskih razdobjih. Moških med 10. in 20. leti je večjih med Slovenci čitanja in pisanja 95·91 odst., ženskih v isti starosti pa 95·94 %, dočim je moških v isti starosti med Italijani pismenih samo 93·4 odst., ženskih pa 92·7 %. — V starosti od 20. do 30. let je bilo leta 1910. pismenih Slovencev 93·4 %, Slovencev pa 92·8 odstotkov. Tudi v tej skupini so Italijani za Slovenci, ker je pismenih Italijanov v tej starosti samo 92·2 %, Italijank pa celo samo 87·8 odstotkov. — Tudi v starosti od 30. do 40. let je razmerje glede pismenosti med Slovenci in Italijani skoraj enako. — Ljudsko štetje namreč izkazuje v tej starosti 88·5 odst. pismenih Slovencev in 86 odstotkov pismenih Slovencev, dočim je pismenih Italijanov 88·7 odstotkov, pismenih Italijank pa samo 82 %. — Ti statistični podatki nam pričajo, da stopamo Slovenci na kulturnem polju vedno naprej. To napredovanje pa bi bilo gotovo lepše, da nas na vseh koncih in krajih tako neusmiljeno ne zatirajo. A pot našega naroda je naprej, je delo in uspeh slovenskega šolstva in učiteljstva!

IV. vseslovanski čebelarški shod, ki bi se imel vršiti leta 1913. v Pragi, a je bil zaradi vojne na Balkanu preložen na leto 1914., se vrši nepreklicno v Pragi v dneh od 7.—16. avgusta. Obenem se priredi tudi velika čebelarška razstava. Na shodu samem bodo predavali najboljši čebelarji slovenskih narodov, tako da ta shod slovenskih čebelarjev nikakor ne bo zaostajal za prejšnjimi, prirejenimi v Sofiji, Belgradu in Moskvi. Protektorat shoda je prevzel občinski svet kraj. stolnega mesta Prage. Pripravljalni odbor, v katerem so člani odborov »Deželnih osrednjih čebelarških društev« s Češke, Moravske in Šlezije, skrbi že sedaj za to, da bi bilo slovenskim gostom bivanje v Pragi in v vsem kraljestvu Češkem kar najbolj prijetno. Čebelarji vseh slovenskih narodov bodo sprejeti v Pragi s pravo slovensko gostoljubnostjo. Po shodu obiščejo udeleženci znamenitejša mesta češka, kakor Plzenj, Tabor, Melnik, Kraljevi Gradec in na Moravskem Brno. — Velika čebelarška razstava naj poda sliko napredka v čebelarstvu Češke, Moravske in Šlezije. Dolžnost naših čebelarških organizacij je, da se v velikem številu udeležijo te vseslovenske gospodarske manifestacije.

Millionska ustanova za škrofulozne otroke. Neki meščan mesta Charlottenburg je daroval mestu Charlottenburg en milijon mark. Obresti se porabijo za škrofulozne otroke. Isti mož je Berlinu daroval 5.000.000 mark za ustanovitev šol v gozdih.

Razgled po šolskem svetu.

— Albanščina na zaderskih srednjih šolah? Zaderski »Nar. List« piše, da se po prizadevanju zunanjega ministrstva na zaderskih srednjih šolah v najkrajšem času uvede kot učni predmet — albanščina. Dijakom se po dovršenih naukih obeča lepa bodočnost v Albaniji, in sicer bodo absolventi hrvaške gimnazije nastavljeni v Skadru, absolventi italijanskih šol pa v Valoni.

— Vseučiliška vest. Ban je dovolil srednješolskemu profesorju v Zagrebu dr. Stjepanu Ivšiču predavati na vseučilišču primerjalno slovensko slovnico.

Izdajatelj in odgovorni urednik:

Radivoj Korene.

Last in založba »Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev«.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Nihče ne more ponarejati Kathreinerjeve Kneippove sladne kave!

Vendarle se mnogokrat varljivo slično posnema posod znana zavoinina s sliko župnika Kneippa.

Zato se pri nakupu ne dajte promotiti in zavrnite vse posnematke!

Vse drugo kot Kathreiner, zlasti odprto, odlehtano blago, je, če še tako ceno, večinoma mnogo predrago plačano.